

10. Knudshoved Odde

Bueformet israndslinie dannet under Storebælt gletscherens genfremstød

Lokalitetstype

Markant israndslinie i Smålandsfarvandet, som er 15 km (figur 46) lang og omkring 1 km på det bredeste sted. Den består af lave bakker med mellemliggende lave områder. Den vestlige del af Knudshoved Odde, Knudshoved, henligger som et overdrev. Dette naturområde afgrænses med får og kreaturer i et samarbejde mellem Rosenfeldt Gods og amtet. Israndslinien kan følges på bunden af Smålandshavet mod vest som Knudshoved Rev, Venegrunde og Kirkegrund.

Figur 46. Oversigtskort Knudshoved Odde.

Figur 47. Draget er en smal sandtange, som forbinder Knudshoved med den resterende østlige del af israndslinien.

Geologisk beskrivelse

På Knudshoved Odde findes ingen kystklinter, der kan fortælle om israndsliniens indre geologiske opbygning. Beskrivelsen baseres derfor på oplysninger fra borer og terrænformer. Fundamentet for israndslinien er skrivekridt, og selve israndslinien består af moræneler med indslag af smeltevandssand.

Israndslinien udgøres af selve Knudshoved Odde, men kan følges helt til Oringe øst for Vordingborg.

Israndslinien består af en række enkeltbakker, som er forbundet med mellemliggende lave områder.

Den vestligste del af israndslinien, der hedder Knudshoved, består af en række enkeltbakker, der er aflange i øst-vest retningen. Den yderste, vestligste bakke er Spidsen, som er 9 meter, mens Pløje- og Vindebakker er henholdsvis 10 og 9 meter høje. Nogle af bakkerne har karakteristiske navne som Misteltenbakken, der er 9 meter høj, og Gedebakke, som når op i 12 meters højde. Mod øst afsluttes bakkerækken af Humlebakke, med en højde på 8-9 meter.

Knudshoved er forbundet med den resterende østlige del af israndslinien ved Draget, som er en lav og smal sandtange (figur 47) dannet af havet ved aflejring af sand

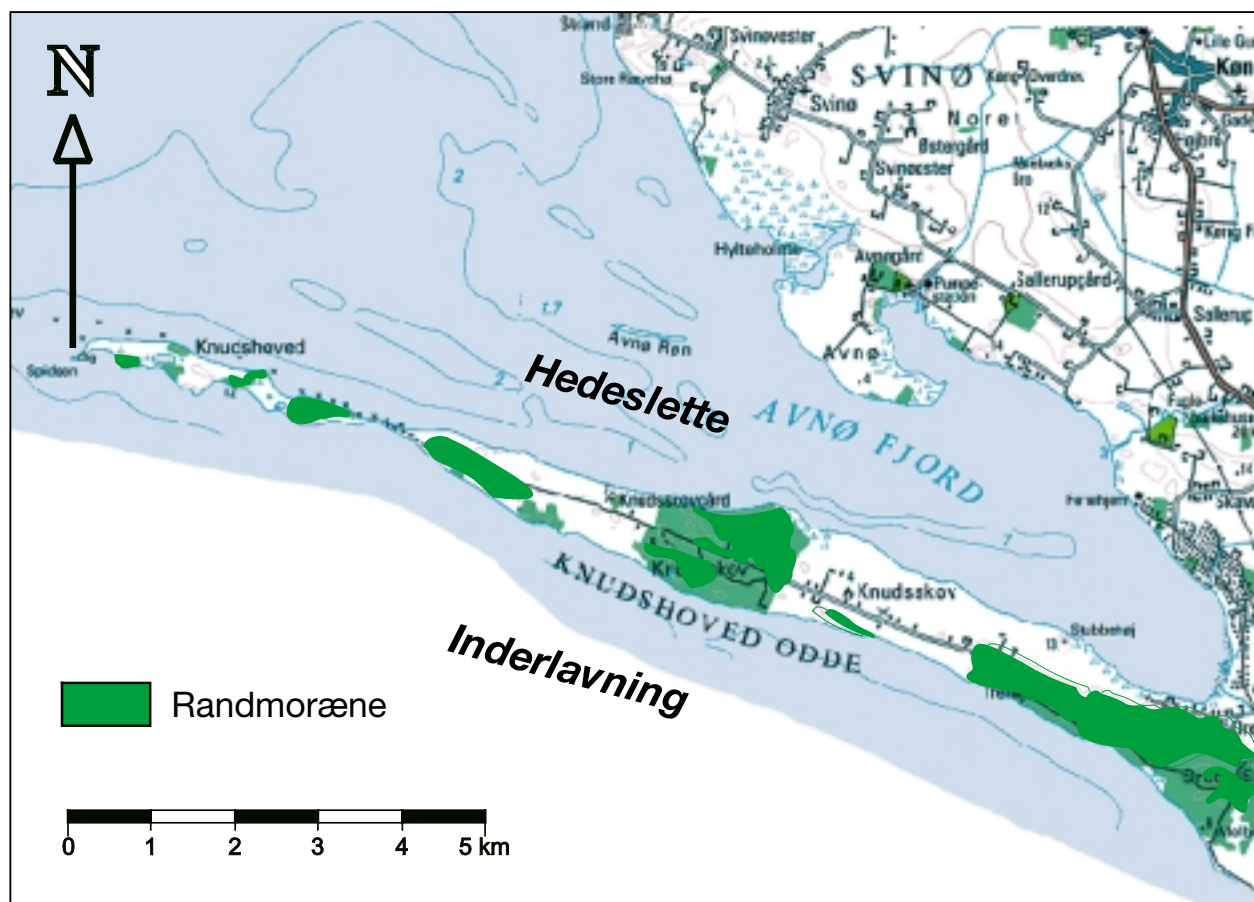

Figur 48. Bakkerne er meget markante i det ellers flade landskab.

Den samme type af bakker fortsætter på den østlige side af Draget (figur 48) og kulminerer i den aflange 17 meter høje Eskebjerg. Desuden optræder mindre bakker på 11-14 meters højde, og de omgives af lavtliggende områder.

I Knudsskov findes de samme markante bakker, som er fra 7 til 17 meter høje. Området fra Knudsskov og til Oreby skov er et fladtliggende område, der kun brydes af bakker i 10-13 meters højde.

Figur 49. Kort over Knudshoved Odde. Nord for israndlinien aflejrede iskappen smeltevandsaflejringer som en hedeslette. Iskappen lå på sydsiden af israndlinien (omarbejdet efter Rasmussen, 1996).

Fra Oreby skov tiltager topografien og kulminerer i den 18 meter høje bakke øst for Rosenfelt Gods og i den 19 meter høje bakke, hvor Oringe Hospital er beliggende.

Generelt er israndslinien opbygget af moræneler og er dannet under et genfremstød af Bælthavisen, der var det yngste isfremstød i regionen. Bakkerne, som opbygges af smeltevandssand, blev dannet i dødishuller lige ved isfronten. Foran isranden, som i dag udgøres af Avnø fjord, blev der aflejret en hedeslette.

Selve gletscheren lå syd for israndslinien og dækkede smålandsfarvandet, som var en del af inderlavningen (figur 49).

I den lave kystklint vest for Draget findes et profil i smeltevandsaflejringer, der giver et indblik i jordbundsdannende processer (figur 50). Øverst findes mørkfarvet sand, hvor den mørke farve skyldes organisk stof. Nedenunder findes et rødt sandlag, kittet sammen til en sandsten af jernforbindelser. Det røde sandlag er et allag, der dannes, når nedsivende vand opløser jernforbindelser i sandet og genudfælder dem længere nede i profilet. Allag fandtes tidligere som udbredte lag under sandet på den Vestjyske Hede. Under opdyrkningen var det allaget, der blev fjernet for, at jorden kunne anvendes som landbrugsjord.

Figur 50. Jordbundsdannelse i smeltevandssand lige vest for Draget.

Værdi

Sammen med Klinteby Klint ved Karrebæksminde og Gedser Odde er Knudshoved det eneste landskabelige bevis på, hvor Bælthavisen stod stille i længere tid. Lokaliteterne indikerer også den relative retning, som Bælthavisen fulgte under sin tilbagesmeltning.

Knudshoved Odde har derfor en stor undervisningsmæssig, men også landskabelig værdi, og har betydning som rekreativt område for Vordingborg.

Trusler og pleje

En umiddelbar trussel er tilvækst i skovarealer, som vil sløre israndsliniens udformning. Området holdes vedlige ved et samarbejde mellem Rosenfeldt Gods og Storstrøms Amt.

Udvalgt litteratur

Rasmussen, M. B. (1996) Bidrag til Lollands glacialmorfologi.-Upubliceret specialeafhandling ved Københavns Universitet.